

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ των πόλεων, ή ό-
ποία εις την άκμήν όλων των
πολιτισμών άπετέλεσε την σπου-
δαιότεραν φροντίδα της διοική-
σεως και των πολιτών, όπως
μαρτυρούν όλα τα αιώνια μνη-
μεία, τα όποια περισσότερο
από την ιστορίαν και την παρά-
δοσιν παρέμειναν ό πιστός καθρέπτης του πολιτισμού,
πού τα εγέννησε, αυτή και σήμερα εινε και πα-
ραμένει φροντίς και μέλημα των έλλεικτων ενός τό-
που, εις όλον τον πεπολιτισμένον κόσμον. Την
μόρφωσιν και τον σχηματισμόν των πόλεων δέν
διευθύνει ούτε ή κοινή τύχη, ούτε το τυχαίον περι-
στατικό, ούτε ή τυφλός έμπειρισμός, ούτε ή ιδιω-
τική αυθαίρεσία, ούτε του πρώτου τυχόντος αί καλώς
ή κακά διαθέσεις. Ο σχηματισμός μιζς πόλεως εινε
έργον γνώσεως και καλαισθησίας και μεθόδου. Και την
γνώσιν αυτήν και την καλαισθησίαν και την μέθοδον
ύπηρετούν αυτοπροαιρέτως ή αναγκαστικώς, άρχοντες
και άρχόμενοι, διότι εις κανένα δέν επιτρέπεται να
ύβριση, από άμάθειαν ή κακοβουλίαν, το αισθητικόν
πρόσωπον της πόλεως. Η ωραιότης έχει τους θεσμούς
της, όπως ή δικαιοσύνη και ή ήθική, και όπου ύπάρχει
διοίκησις φωτισμένη και άρχοντες ευσυνείδητοι, οι
θεσμοί της ωραιότητος και της ευπρεπείας, ειναί σε-
βαστοί, όπως πζς άλλος θεσμός.

Η αισθητική των πόλεων, υπό την έποψιν αυτήν,
άποτελεί ιδιαίτεραν και σημαντικήν λειτουργίαν του
σημερινού πολιτισμού. Όχι μόνον τα μνημεία, τα δη-
μόσια και ιδιωτικά είκοδημήματα, ή ρυμοτομία, οι κη-
ποι, τα έργα της καθαριότητος και της τάξεως, πών
ό, τι άποτελεί την στατιστικήν, ούτως ειπείν, παράστα-
σιν μιζς πόλεως, άπασχολούν άρμολούς και ιδιώτας,
άλλά και αυτή ή κίνησις και ό ρυθμός της ζωής, εις
τάς διαφόρους άστικές εκδηλώσεις της, αυτή ή δυνα-
μική παράστασις της πόλεως τείνει παντού να ύπαρθή
εις την πειθαρχίαν της ωραιότητος.

Ο Emile Mague, εις μίαν περισπούδαστον σειράν
άρθρων περί της αισθητικής των πόλεων, εξάγειν το
Ιταλικόν Έθνος, το όποϊον δίδει ακόμη μαθήματα
καλαισθησίας εις τον κόσμον, φθάνει ναποδώσθ μίαν
εξαιρετικήν σημασίαν, όχι πλέον εις την αρχιτεκτονικήν
παράστασιν της πόλεως, αλλά και εις αυτάς, όπως
είπα, τάς δημοσίας κινήσεις, οι όποϊαι έρχονται είτε
να εξάρουν την θρησκείαν, είτε να χαιρετίσουν τον θά-
νατον, είτε να ύμνήσουν την χαράν. Διότι με τον θαυ-
μασμόν πού γεννούν, ύπηρετούν, λέγει, την σκέψιν πού
συμβολίζουν. Εύχεται δέ, όπως κοινωνίαι, δήμοι και
κυβερνήσεις χρησιμοποιήσουν μίαν ή μέραν τάς δυνάμεις
αυτάς, διά να ανακινήσουν μεταξύ του λαού τα κοιμισμέ-

να συναισθήματα της ευγενείας και της ωραιότητος.

Έδν ή αισθητική αυτή φροντίς άπασχολεί τους
άρχοντας και τους κατοίκους πόλεων, οι όποϊαι δη-
μιουργούν σήμερα την ιστορίαν των, διά τους άρχοντας
και τους κατοίκους των Αθηνών ή φροντίς αυτή άπο-
τελεί περισσότερον από ύποχρέωσιν. Άποτελεί ένα
καθήκον βαρύ και επίσημον και μίαν ευθύνην άπέναντι
του πολιτισμένου κόσμου. Κάτω από τον Παρθενώνα
εις κανένα δέν επιτρέπεται να άσχημονή. Και όμως
ή άσχημότης έφθασε μέχρι των μαρμάρων του. Κάτω
από τον Παρθενώνα ένας λίθος δέν επιτρέπεται να με-
τακινήθ ή ένας λίθος να στηθ ή επάνω εις άλλον
λίθον, χωρίς την κίνησιν του να διευθύνη μία άνωτέρα
και σφής καλαισθησία. Τριγύρω από τα μνημεία, τα
όποια έστησεν με τα ίδια της τα χέρια ή Ωραιότης, οι
πράξεις και τα έργα της άσχημίας έπρεπε να κολά-
ζονται με θάνατον. Και βέβαια εινε πολύ δύσκολον
να εύρωμεν σήμερα τους αποθανόντας, διά να τους
θανατώσωμεν άλλην μίαν φοράν, δι' όσα έκακούργησαν
επάνω εις την άνεκτήν αυτήν γήν. Εινε όμως καιρός
να προλάβωμεν τάς κακούργιας. Η πόλις άπλώνεται
και περιζώνει τα μνημεία του μεγάλου ελληνικού πολι-
τισμού, τόσον αυθαδώς, ώστε ναπειλή να τα πνίξη εις
την άσχημίαν της. Δυστυχώς εινε άρχά πλέον διά
γενναϊότεραν άρμυαν της ωραιότητος. Ούτε εινε δυνα-
τόν την πόλιν αυτήν, ή όποία ύψώνεται με παρά πολλήν
άσχημίας και βαρβαρότητα επάνω εις την κλασικήν
γήν, να την κάμωμεν εντελώς άξίαν να τιμηθή
τα έρείπια τα όποια περικυκλώνει. "Ας μή την κάμω-
μεν τουλάχιστον όσον ειμπορούμεν. "Ας ελαττώσωμεν
όσον εινε δυνατόν την άσχημίαν, εις όλα τα σημεία,
πού την συναντώμεν. "Ας εξάρωμεν την σεμνότητα
και την ευπρέπειαν, όσον φθάνει ή επιτροή μας. "Ας
δώσωμεν, όσον μιζς επιτρέπουν οι δυνάμεις μας, ένα
ρυθμόν ευγενικόν, μέσα εις το αυτοσχέδιον χάος. Και
πρό πάντων άς προλάβωμεν τας νέας βαρβαρότητας, με
τάς όποιας άπειλεί την πόλιν ή άγνοια, ή άκαλαισθη-
σία και ή άσχεροκέρδεια. Αυτάς έχομεν καθήκον να
τάς προλάβωμεν έφ' όσον εινε ακόμη καιρός.

Μετακαλέσαμεν έως τώρα όργανωτάς όλων των
είδων και όλων των ποιοτήτων. Αί άνάγκαι διά τας
όποιας τους μετακαλέσαμεν ήσαν από τας πλέον αίθη-
τάς και τας πλέον στοιχειώδεις δι' ένα νέον κράτος.
Η μετακλήσις ενός αισθητικού όργανωτού διά την
πόλιν των Αθηνών, δεικνύει την συναισθησιν μιζς
ευγενεστέρης άνάγκης. Ως τοιαύτη άποτελεί μίαν πράξιν
πολιτισμού, πολύ ευόωονον. Και δι' αυτό άκριβώς θέλω
να εξάρω την άπόφασιν του κ. Μερκούρη. Να την εξάρω
ως πράξιν ήθικήν, χωρίς να εξετάσω καμμίαν λεπτο-
μέρειαν. Να την εξάρω ως έργον συνειδήσεως. Όταν
ή συνείδησις εξυπνήσθ εις ένα τόπον, όλα τα άλλα
έρχονται μόνα των.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

